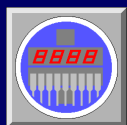

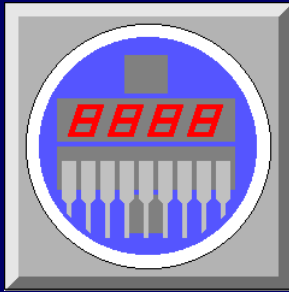
Elektronické meracie prístroje

doc. Ing. Peter Kukuča, CSc. MIET
KMer FEI STU

Elektronické MP

- Elektronický V-meter
- Univerzálne počítadlo impulzov
- Zdroje signálu

Elektronický V-meter

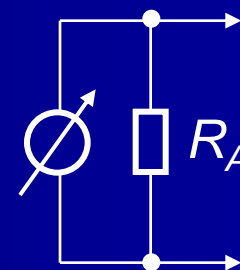
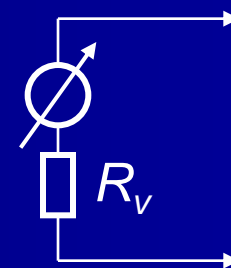
Elektromechanické MP

- jednoduché
- lacné
- rôzne systémy
  - magnetoelektrický
  - elektromagnetický
  - elektrodynamický
  - indukčný, ...
- merajúce U, I, R

Zapojenie MP

- Paralelne „ako voltmeter“
  - veľký vstupný odpor
- Sériovo „ako ampérmeter“
  - malý vstupný odpor
- Prispôsobenie impedancii systému
  - 50Ω , 75Ω , 600Ω

Elektronický V-meter

- Výhody (dôvody):
  - vyšší vstupný odpor, resp. impedancia
  - vyššia citlivosť
  - širší frekvenčný rozsah
  - „správnejšie“ meranie

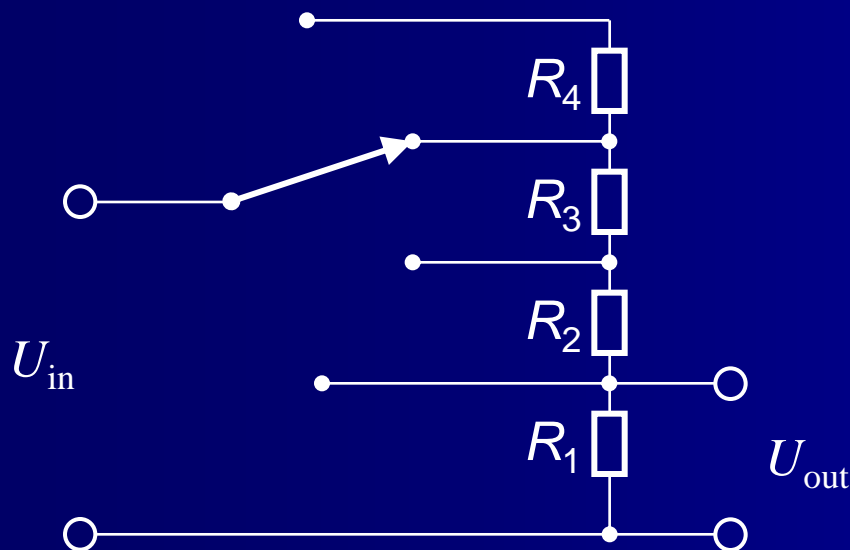
Elektronický V-meter

- Delič – zmena rozsahu
- Zosilňovač
  - zväčšenie citlivosti
  - zabezpečenie veľkého vstupného odporu
- Prevodník – striedavé napätie na jednosmerné

Vstupný delič

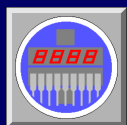

$$U_{out} = U_{in} \cdot \frac{R_1}{\sum_{i=1}^k R_i}$$

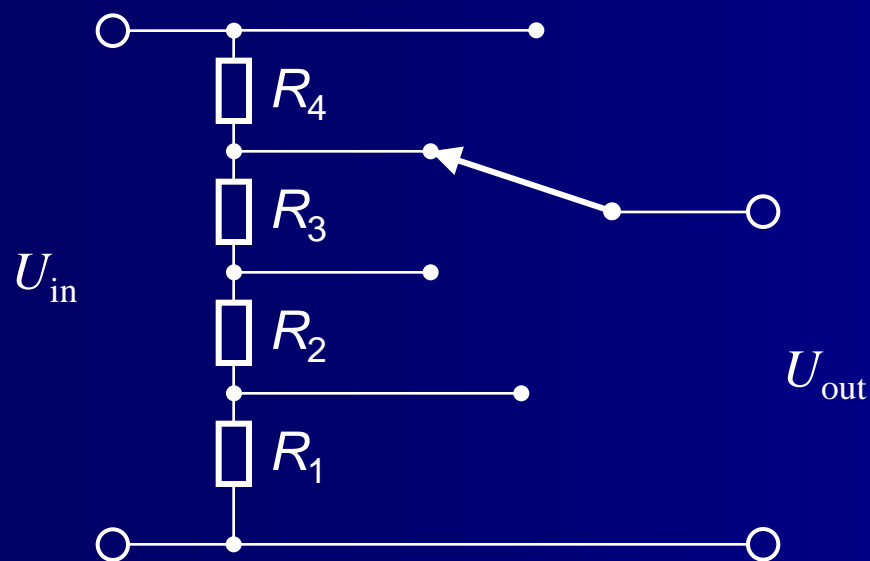
$$k = 1, \dots, 4 \quad (3)$$

- Vstupný odpor priamo úmerný zvolenému napäťovému rozsahu

Vstupný delič

$$U_{out} = U_{in} \cdot \frac{\sum_{i=1}^k R_i}{\sum_{i=1}^n R_i}$$

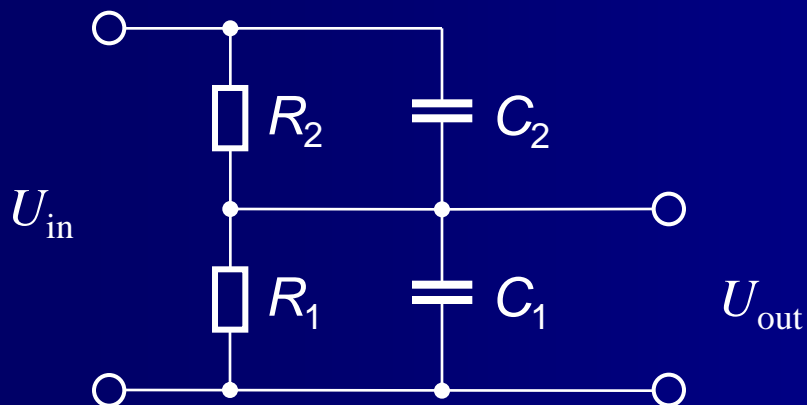
$$n = 4, k = 1, .. n \quad (3)$$

- Vstupný odpor konštantný

Vstupný delič

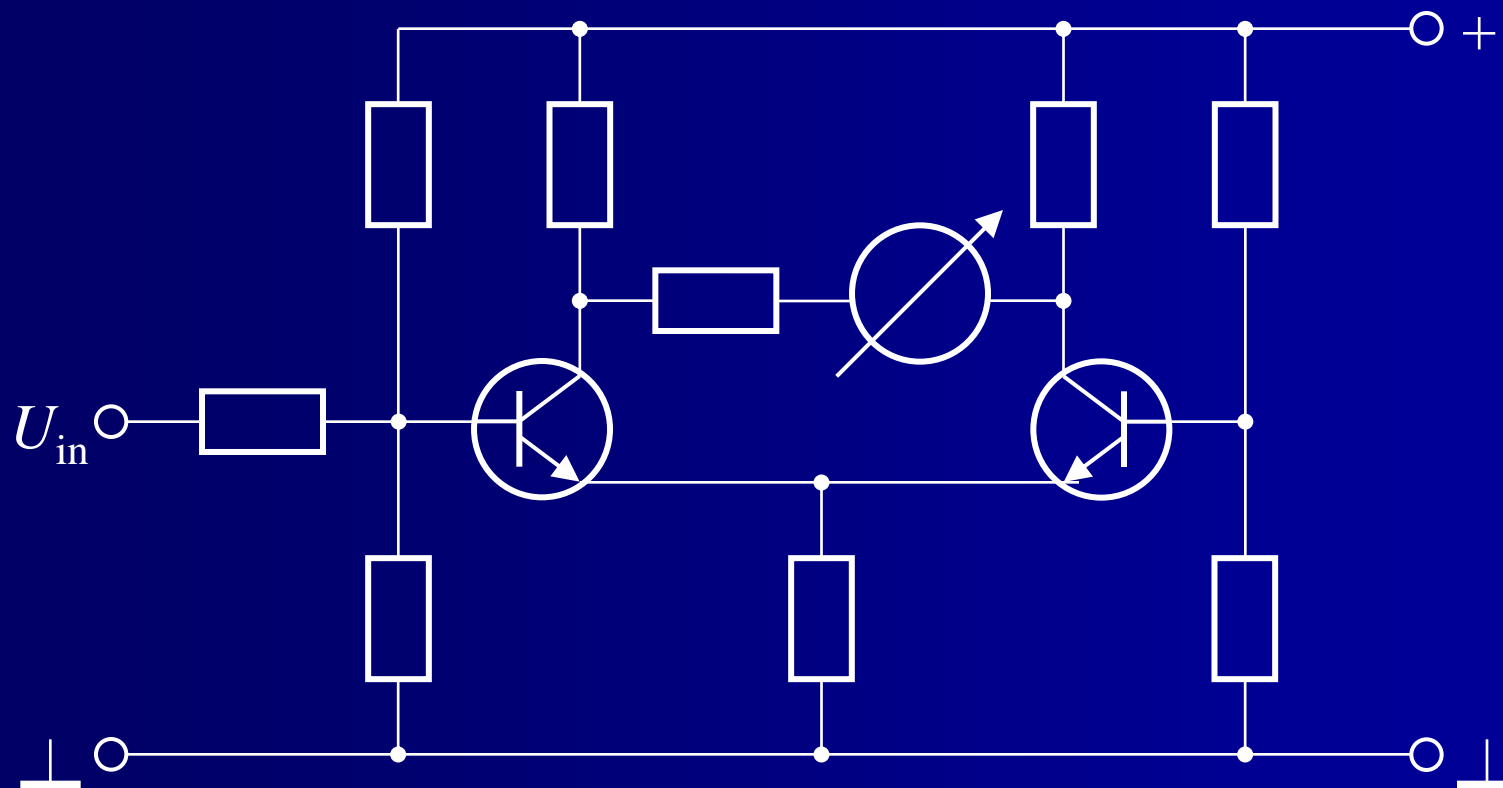
- Frekvenčná kompenzácia

$$R_1 C_1 = R_2 C_2$$

Zosilňovač

Prevodník

- Nie AČP !!!
- Jednosmerný voltmeter ho nemá!
- Prevodník striedavého napätia na jednosmerné napätie, resp. prúd
- Princíp prevodu ovplyvňuje chybu merania
  - MP s usmerňovačom – meria strednú hodnotu, ukazuje „efektívnu“ hodnotu
  - True RMS – meria efektívnu hodnotu

Charakteristické hodnoty

- Efektivná hodnota
(RMS value)

$$U_{ef} = \sqrt{\frac{1}{T} \int_0^T u^2(t) dt}$$

- Středná hodnota
(Average value)

$$U_{str} = \frac{1}{T} \int_0^T |u(t)| dt$$

Charakteristické hodnoty

- Koeficient tvaru
(Form factor)

$$k_t = \frac{U_{ef}}{U_{str}}$$

- Koeficient výkyvu
(Crest factor)

$$k_v = \frac{U_m}{U_{ef}}$$

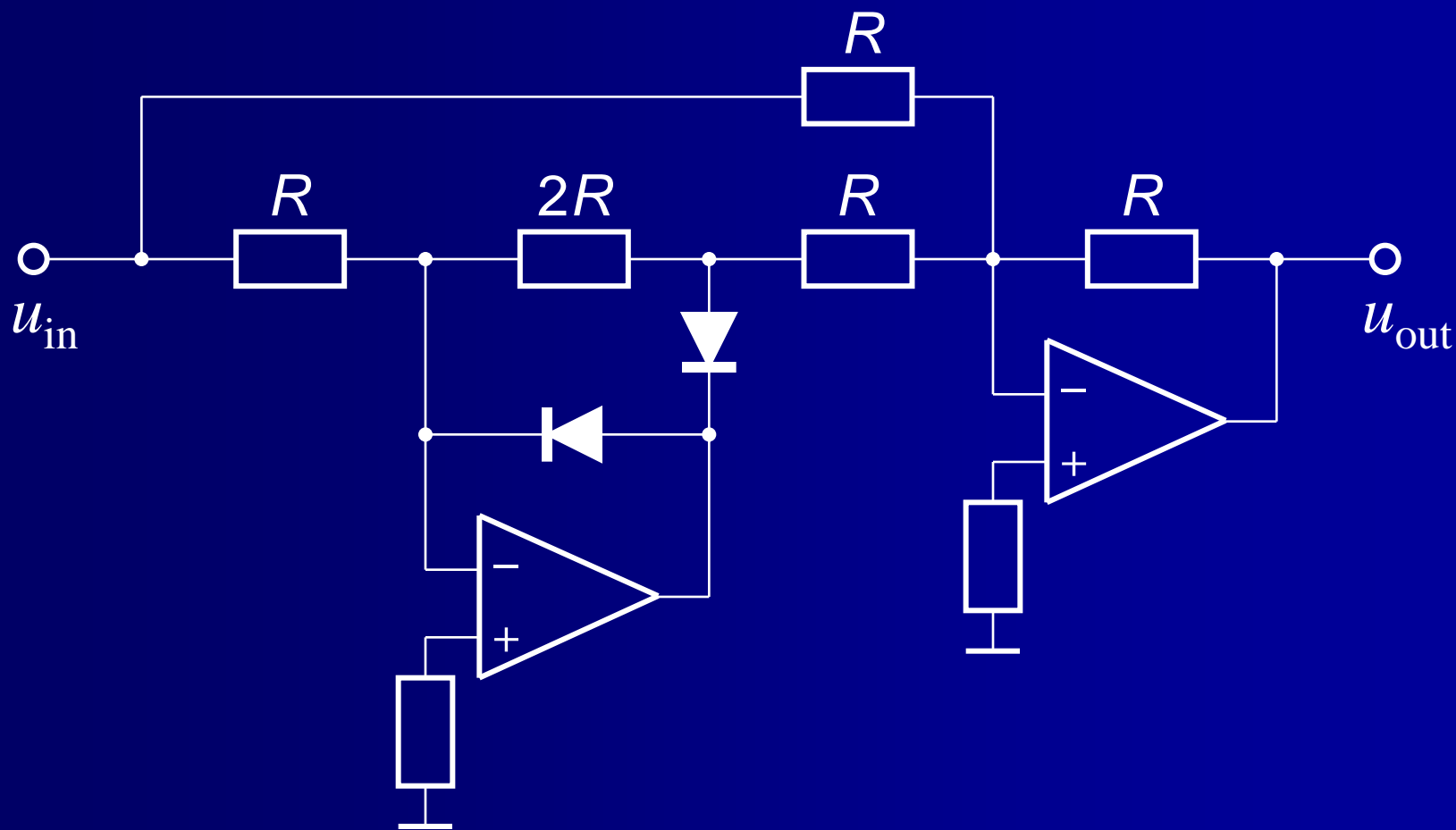
Parametre bežných priebehov

Krivka	$U_{\check{s}-\check{s}}$	U_{ef}	U_{str}	k_t	k_v
sínus	$2 \cdot U_m$	$0,707^* \cdot U_m$	$0,637^* \cdot U_m$	$1,11^*$	$1,414^*$
symetrický obdĺžnik	$2 \cdot U_m$	U_m	U_m	1	1
trojuholník	$2 \cdot U_m$	$0,577^* \cdot U_m$	$0,5 \cdot U_m$	$1,155^*$	$1,732^*$
jednocestne usmernený sínus	U_m	$0,5 \cdot U_m$	$0,318^* \cdot U_m$	$1,571^*$	2

*: $1/\sqrt{2}$, $2/\pi$, $\pi/\sqrt{8}$, $\sqrt{2}$, $1/\sqrt{3}$, $2/\sqrt{3}$, $\sqrt{3}$, $1/\pi$, $\pi/2$

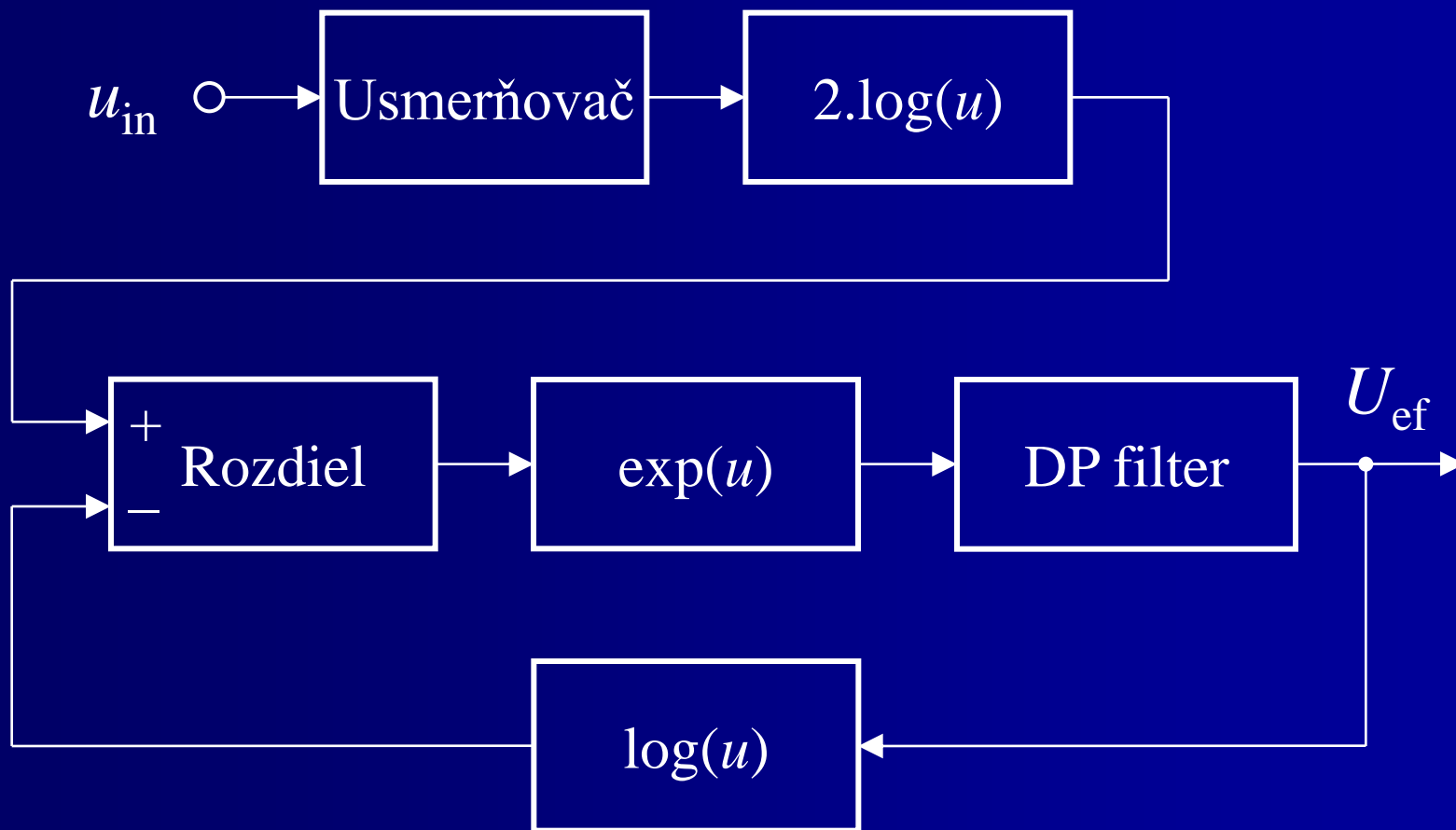
Dvojcestný usměrňovač

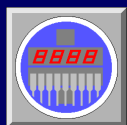

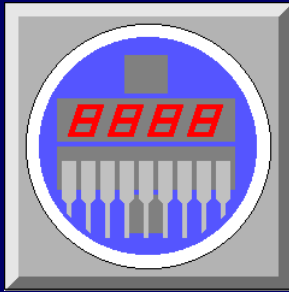
Prevodník efektívnej hodnoty

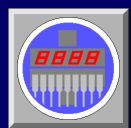

Elektronický V-meter

- Trieda presnosti vo frekvenčnom rozsahu (rozsahoch)
- Väzba vstupu
  - jednosmerná
  - striedavá
- Voltmeter so špičkovým detektorom
  - vysokofrekvenčné merania $U_{\max}$

Univerzálne počítadlo impulzov

Univerzálne počítadlo impulzov

- Počítanie impulzov
- Frekvencia
- Perióda
- Pomer frekvencií
- Čas
- Fázový posuv

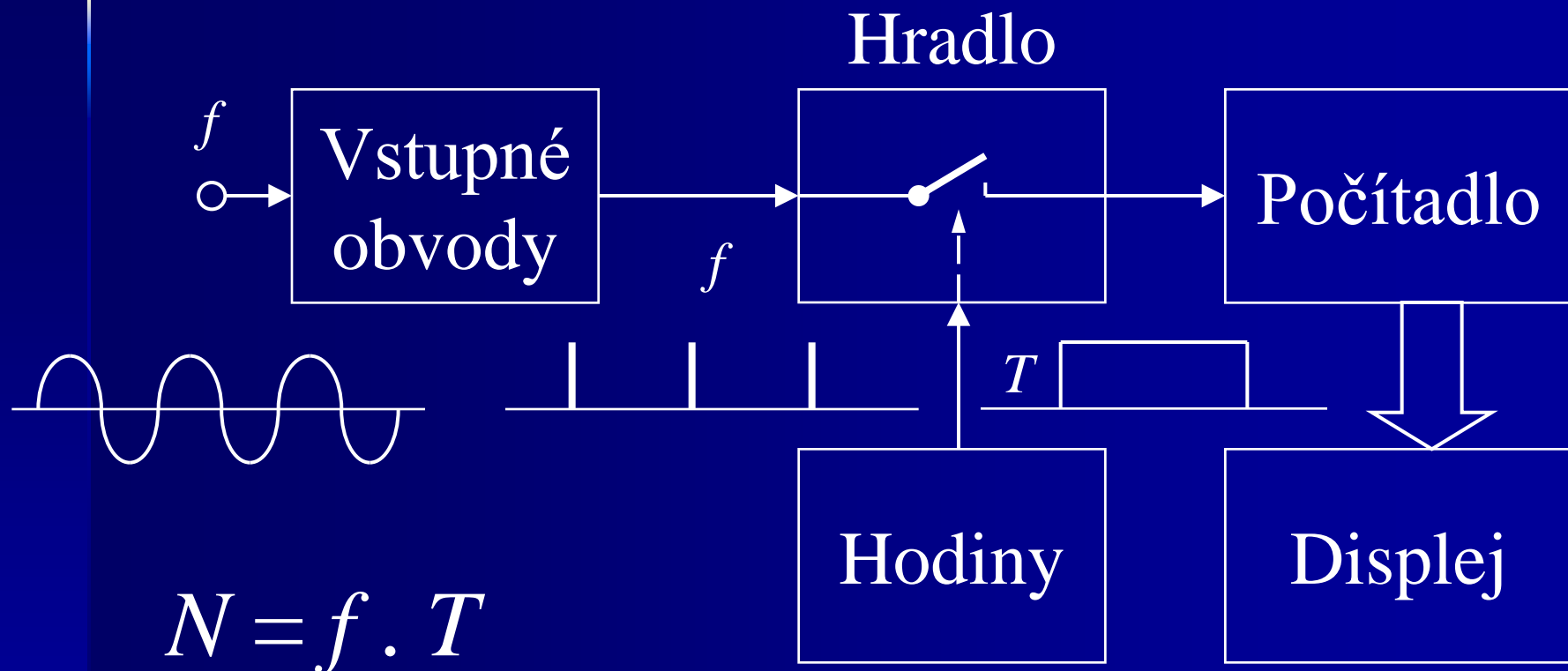
Univerzálne počítadlo impulzov

- Číslicový merací prístroj založený na počítaní impulzov
  - privedených zvonka
  - generovaných interne
- za určitý čas
  - generovaný interne
  - privedený zvonka

$$N = f \cdot T$$

Univerzálne počítadlo impulzov

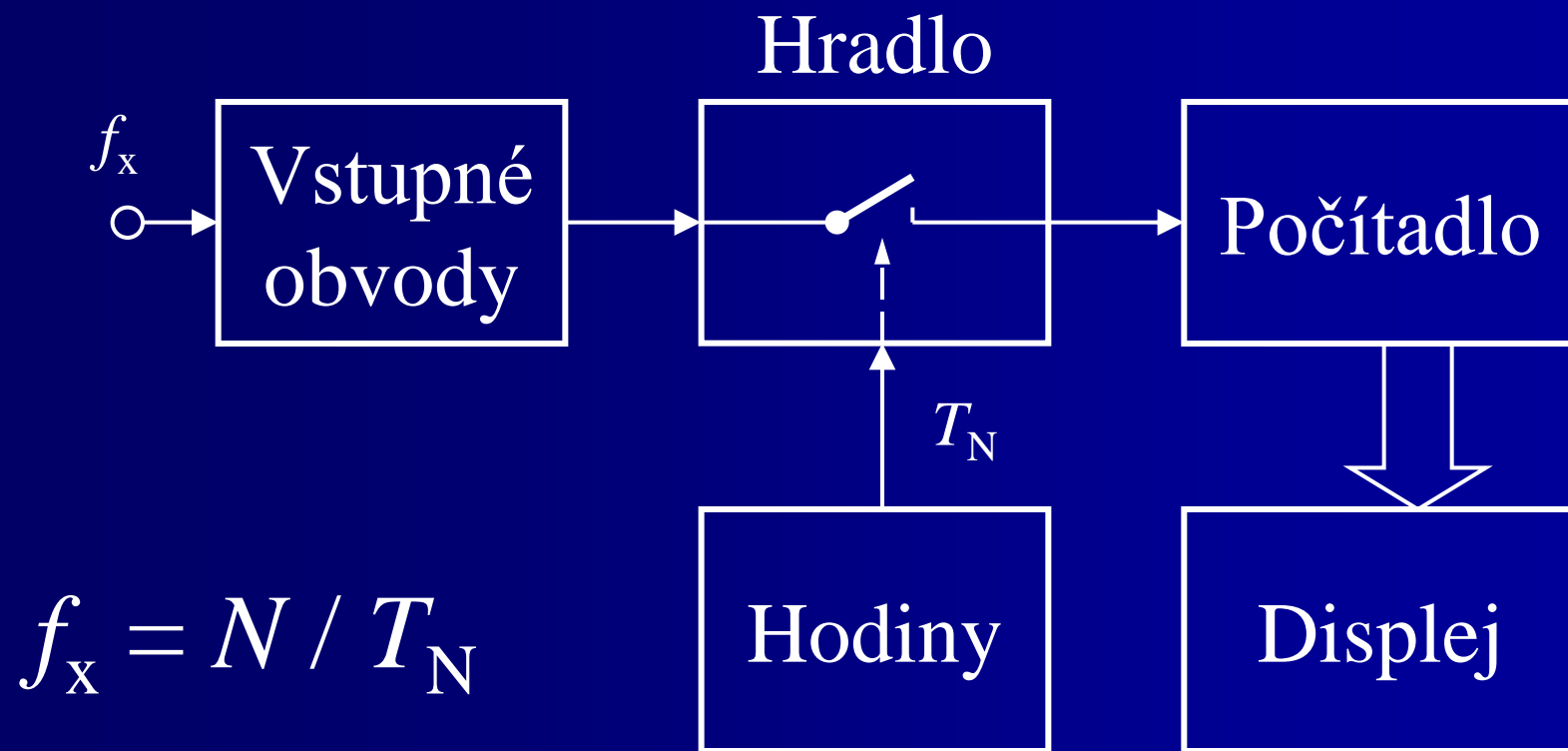

$$N = f \cdot T$$

$$f_x = N / T_N \quad - \text{meranie frekvencie}$$

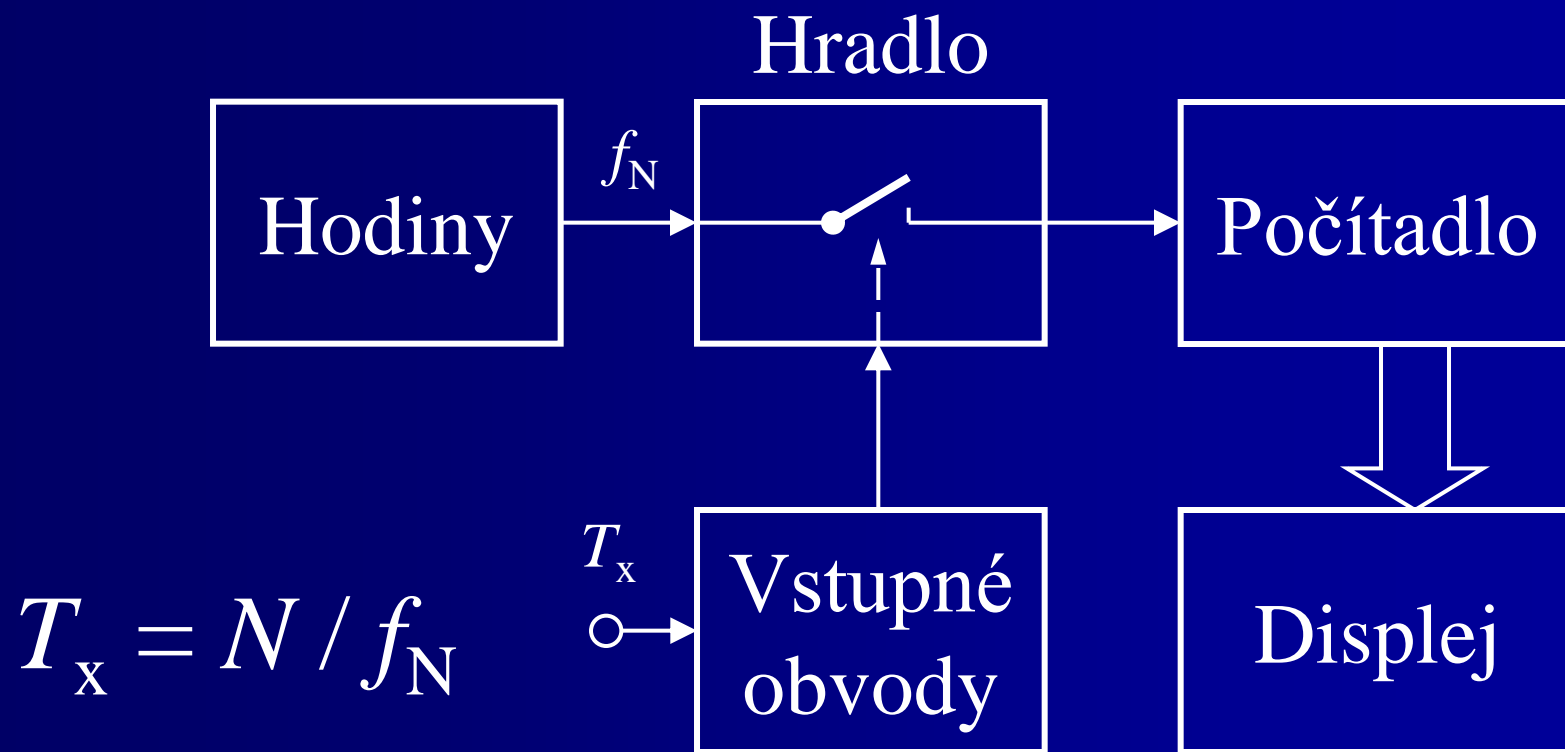

Meranie frekvencie

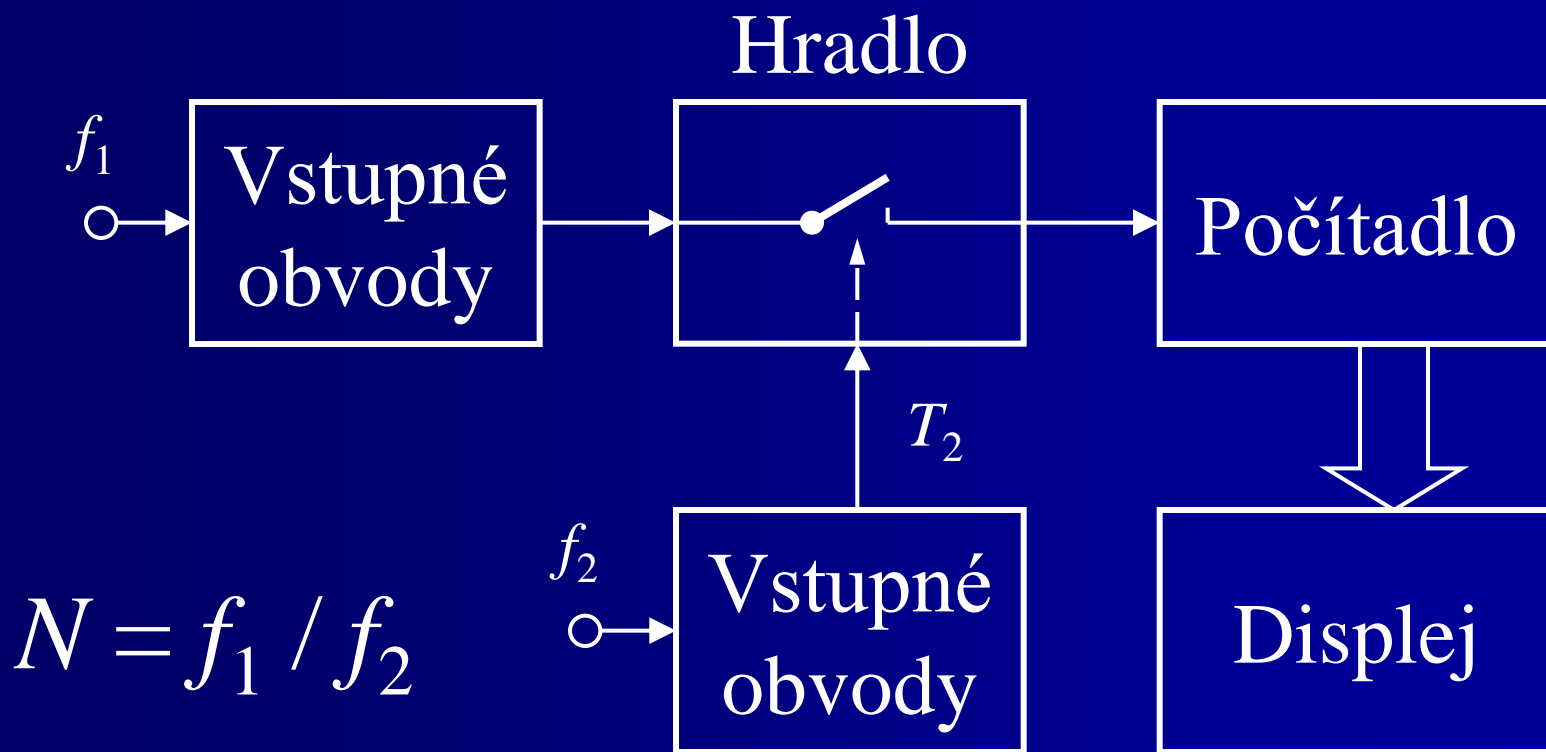
Meranie periódy

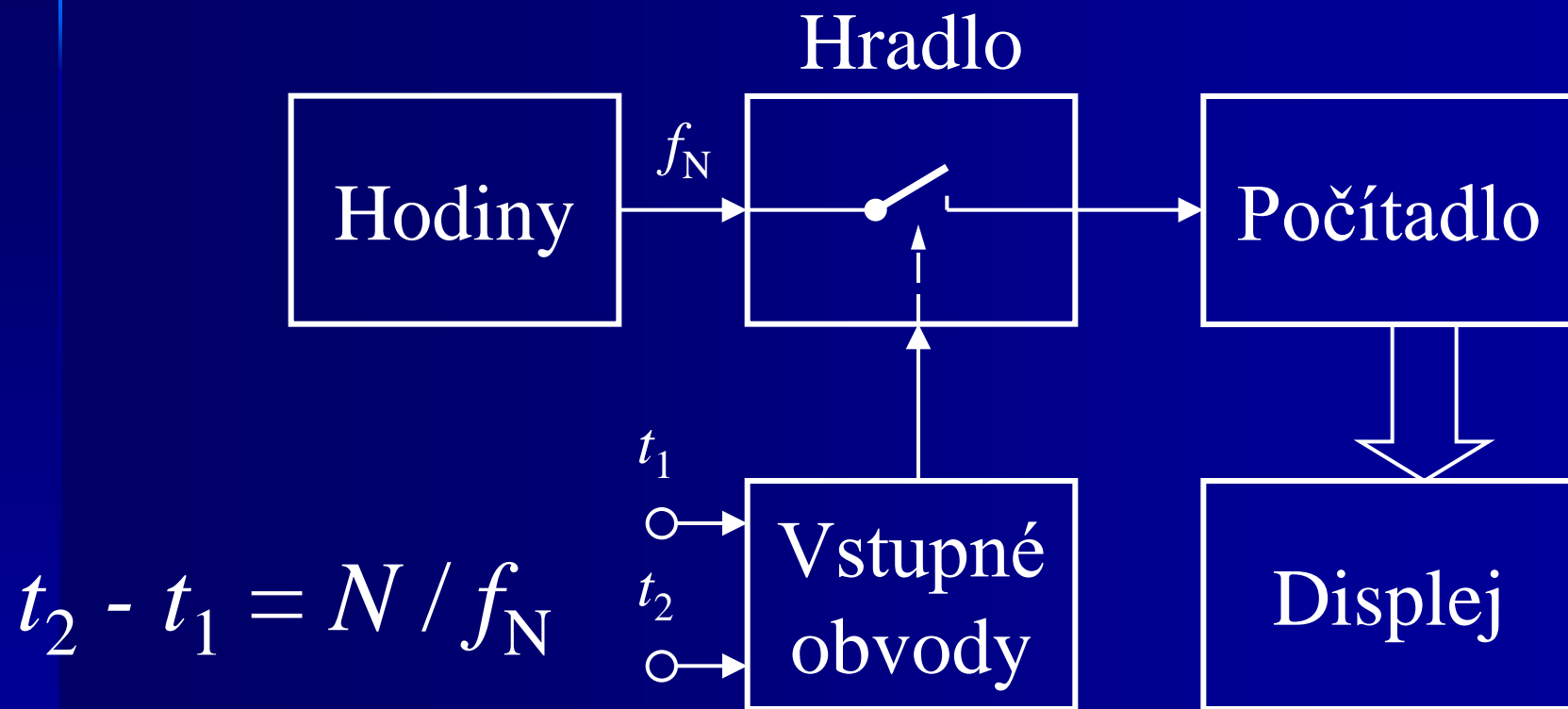

Meranie pomeru frekvencií

Meranie času (fázového posuvu)

Univerzálne počítadlo impulzov

■ Hodiny

– najčastejšie 1 MHz (10 MHz)

■ => rozlišovacia schopnosť pri meraní času
max. 1 μ s (100 ns)

– zmena rozsahu deličom frekvencie

– doba merania frekvencie max 1 s (10 s)

■ => rozlišovacia schopnosť pri meraní
frekvencie max. 1 Hz (0,1Hz)

Chyby UPI

- Presnosť a stabilita generátora hodinových impulzov
  - kryštálové oscilátory ($\sim 10^{-5}$)
  - stabilizácia teploty ($\sim 10^{-7} - 10^{-9}$)
  - céziový etalón ($\sim 10^{-13}$)
  - GPS ($\sim 1 \mu\text{s} / 1 \text{s}$)

Chyby UPI

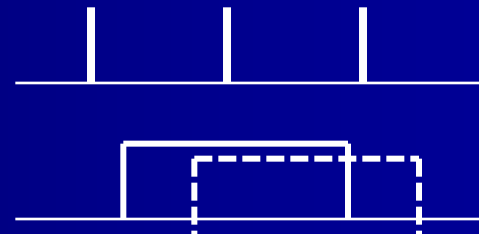
- Vstupné obvody a hradlo
  - meranie frekvencie
  - meranie periódy
  - meranie času (fázového posuvu)
  - POZOR! Meria, aj keď sú pokazené !!!

Chyby UPI

■ Chyba diskrétnosti

$$N = f_x \cdot T_N \pm 1$$

$$f_x = (N \pm 1) \frac{1}{T_N} = \frac{N}{T_N} \pm \frac{1}{T_N} = f_m \pm \Delta f$$

$$\Delta f = \frac{1}{T_N} \quad \delta f = \frac{\Delta f}{f_m} = \frac{1}{T_N \cdot f_m} = \frac{1}{N}$$

Chyby UPI

- Chyba diskrétnosti pri meraní periódy

$$N = f_N \cdot T_x \pm 1$$

$$T_x = (N \pm 1) \frac{1}{f_N} = \frac{N}{f_N} \pm \frac{1}{f_N} = T_m \pm \Delta T$$

$$\Delta T = \frac{1}{f_N} \quad \delta T = \frac{\Delta T}{T_m} = \frac{1}{f_N \cdot T_m} = \frac{1}{N}$$

Chyby UPI

- Chyba diskrétnosti

$$\delta f = \delta T = 1/N = 100/N [\%]$$

- Výpočet frekvencie z periódy
a naopak

$$f = 1/T$$

$$\delta f = \delta T$$

Zvyšovanie presnosti merania

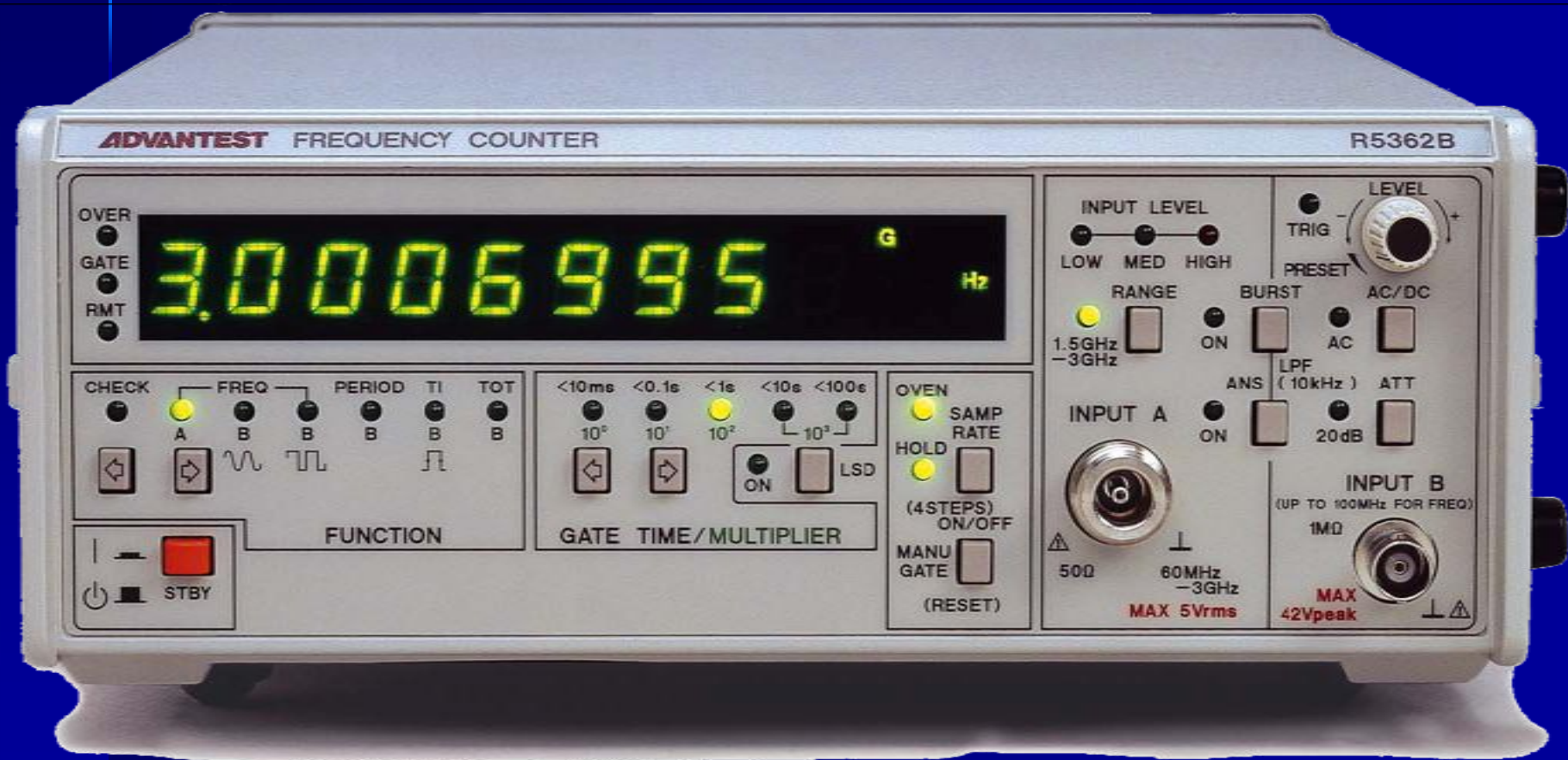
- frekvencia
  - predlžovanie T_N
  - násobič frekvencie s PLL (Phase Locked Loop)
- perióda
  - zvyšovanie f_N
  - meranie viac periód

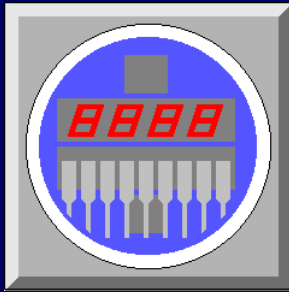

Zvyšovanie presnosti merania

- všeobecne
  - voľba meranej veličiny
- špeciálne metódy
  - nóniová metóda
  - interpolačná metóda
- zvyšovanie frekvenčného rozsahu
  - heterodynový zmiešavač

Univerzálne počítadlo impulzov

Zdroje signálu

Zdroje signálu

- RC-generátor (harmonický oscilátor)
- Funkčný generátor
- Signálny generátor
- Impulzný generátor
- Generátor ľubovoľných priebehov

- Frekvenčná syntéza

RC-generátor

- zdroj harmonického (sínusového) napätia
- malé skreslenie časového priebehu
- potreba stabilizácie amplitúdy
- vyžaduje pomalú zmenu frekvencie
- nastavenie frekvencie a amplitúdy
- presnosť a stabilita frekvencie a amplitúdy
- použitie pri meraní frekv. charakteristík

RC-generátor

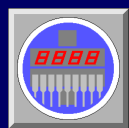

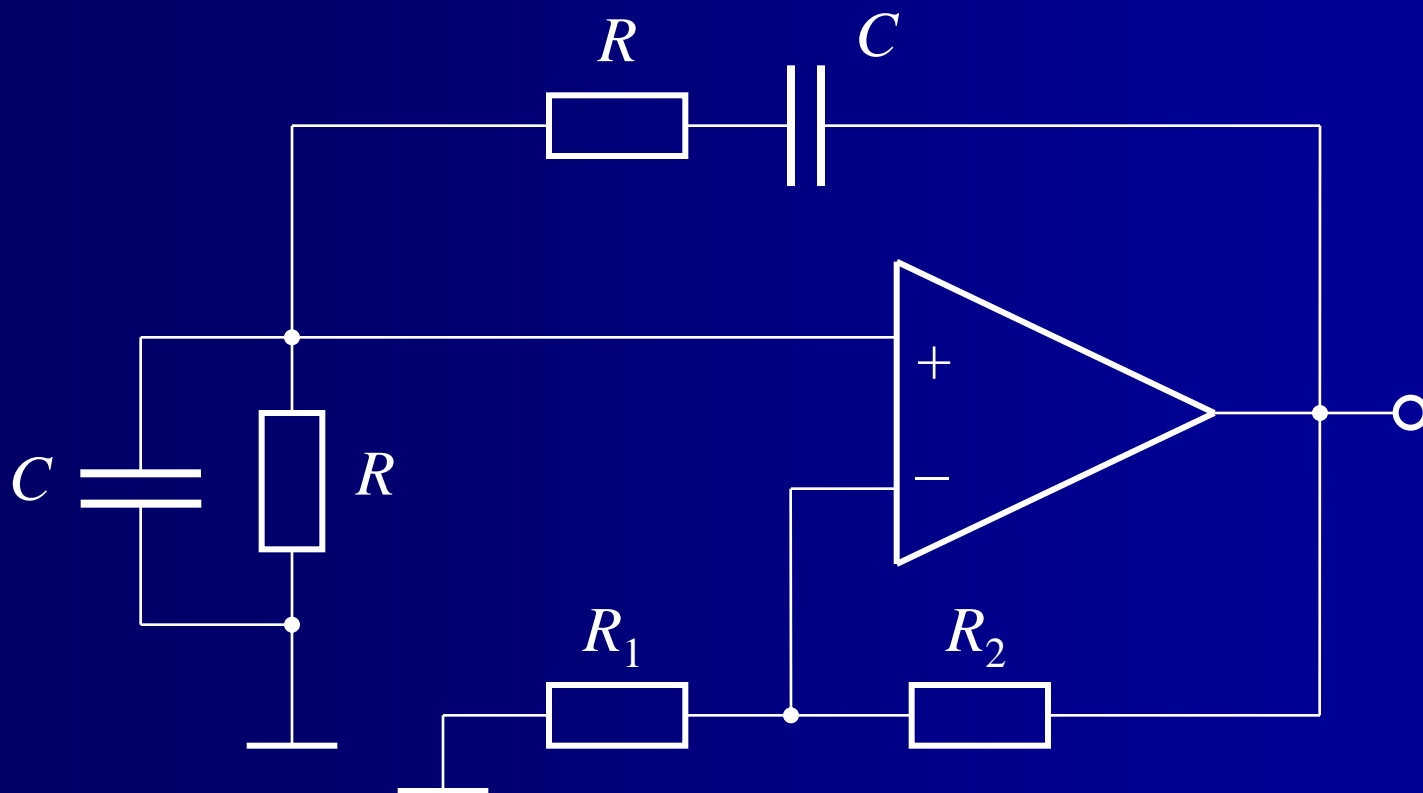
RC-generátor

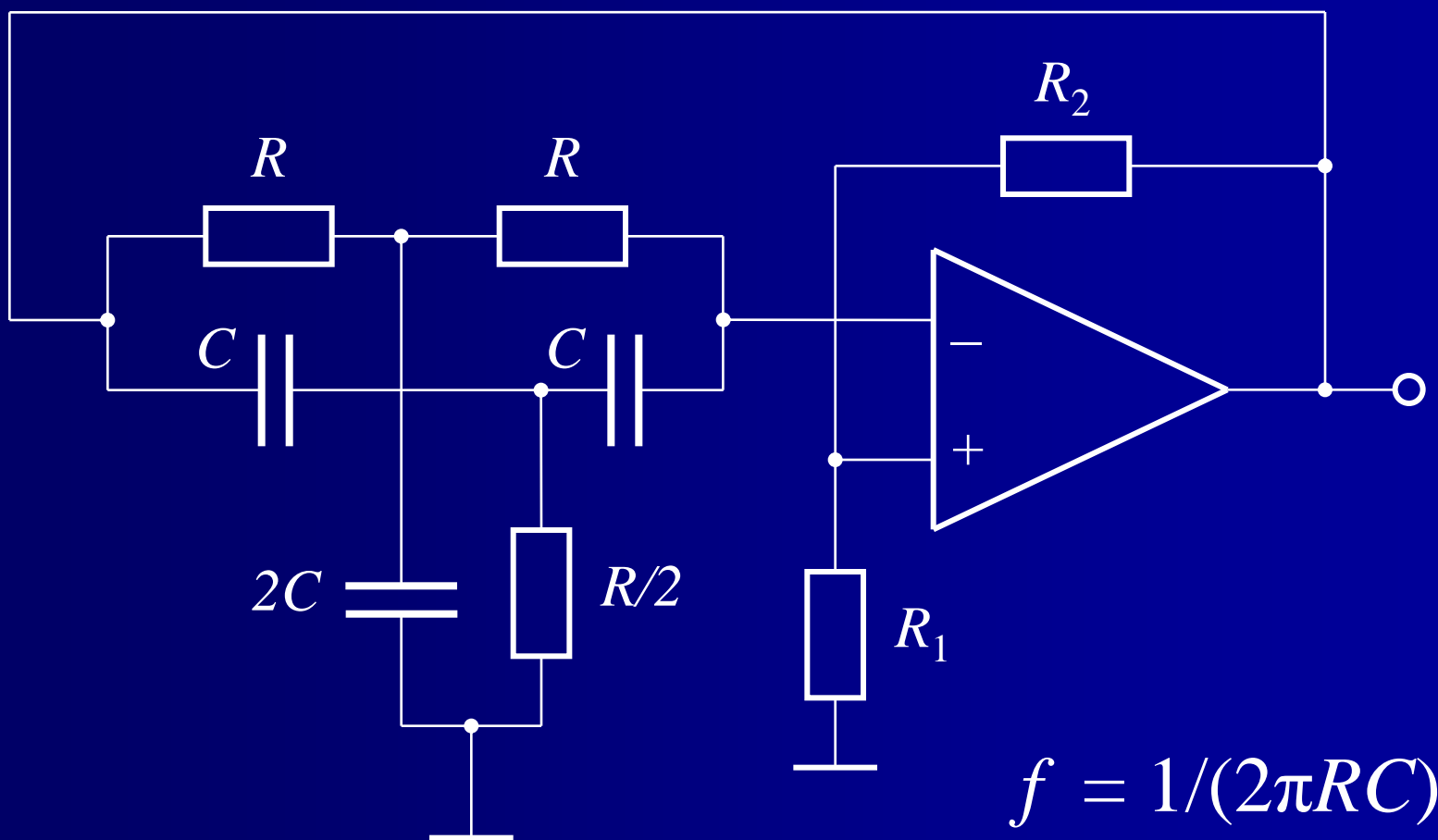
RC-generátor s Wienovým mostíkom

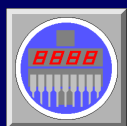

$$f = 1/(2\pi RC)$$

RC-generátor s dvojitým T

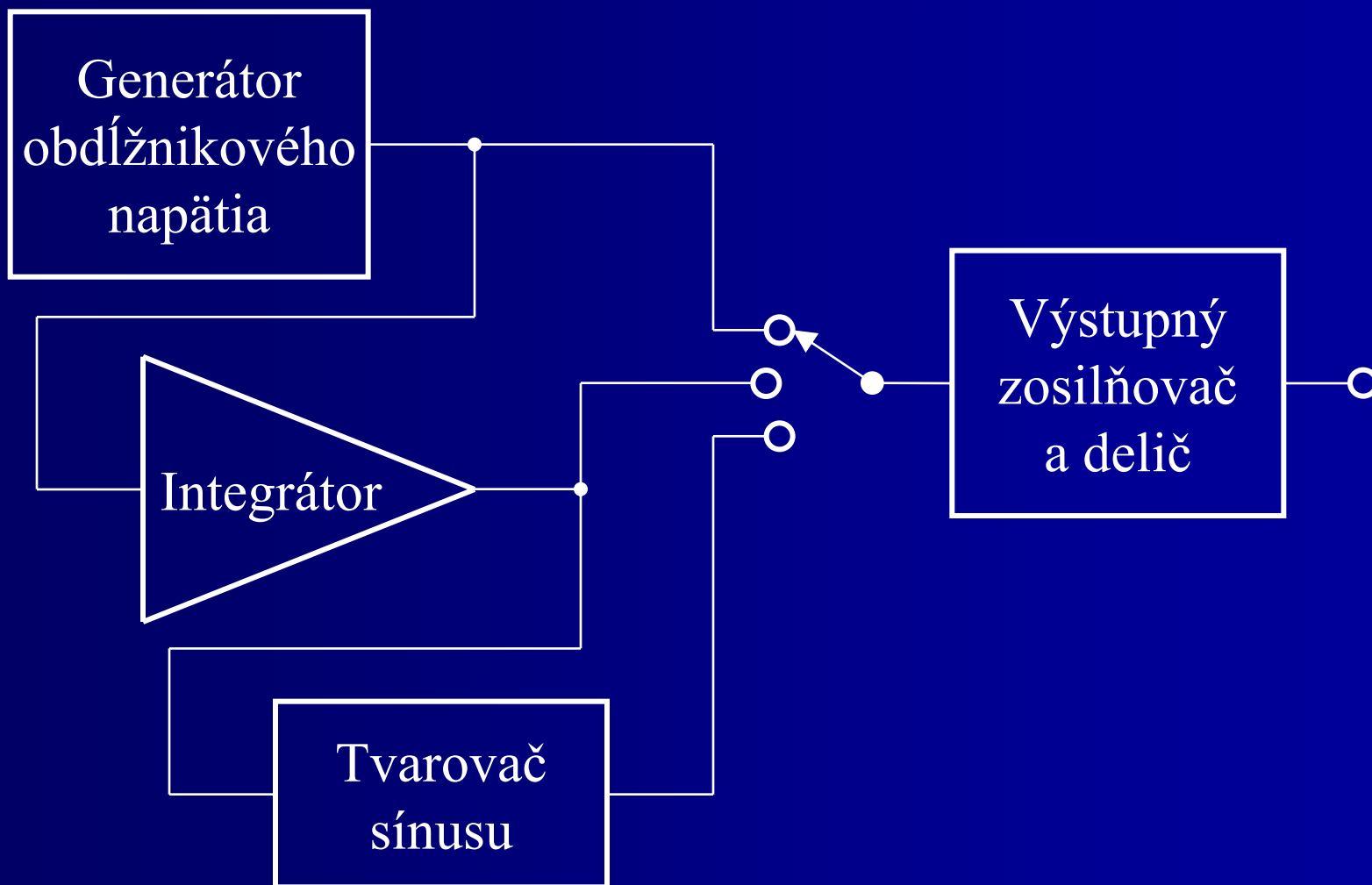

Funkčný generátor

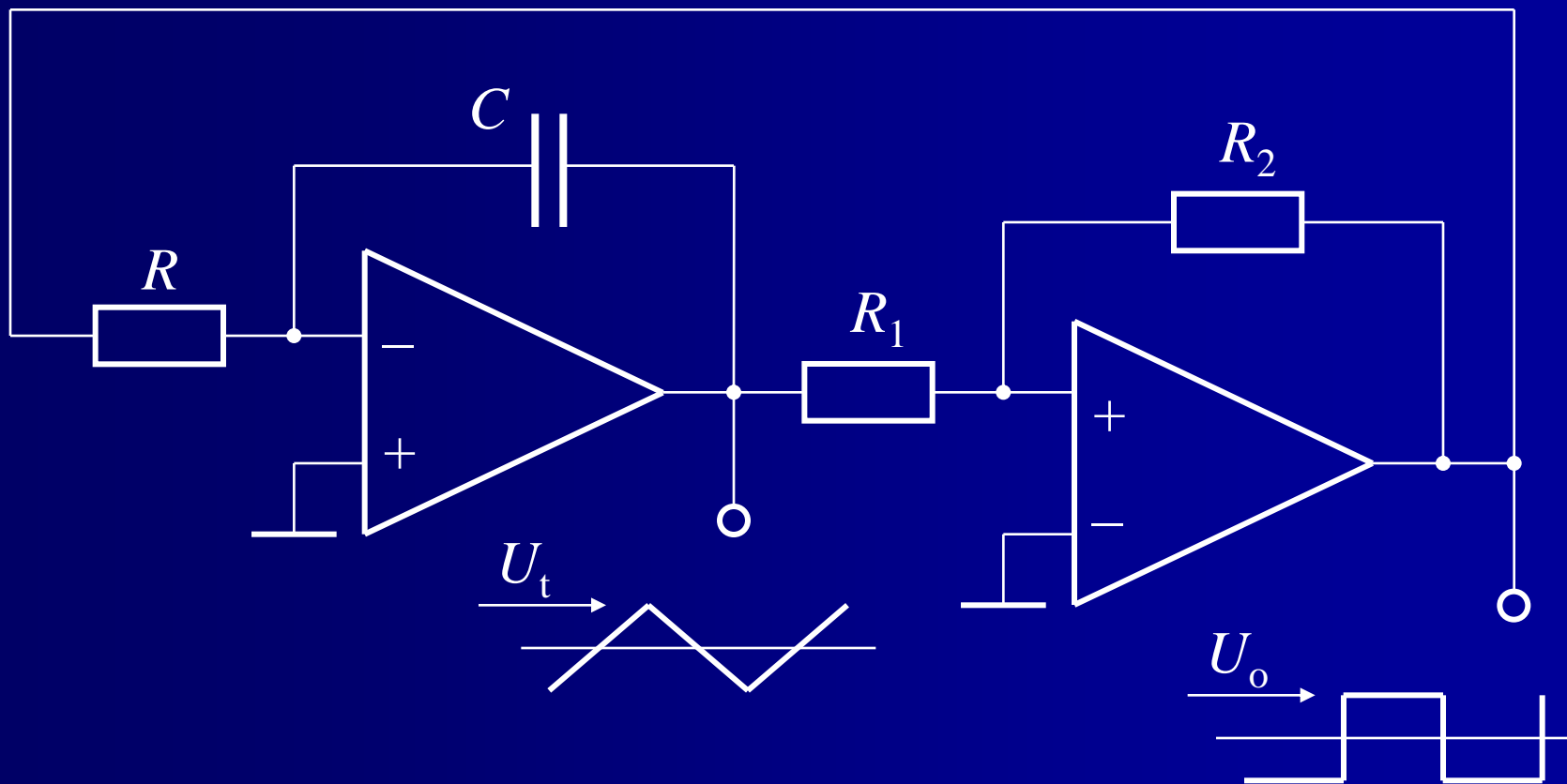
- univerzálny a často používaný zdroj signálu
- sínus, obdĺžnik a trojuholník
- nastavenie tvaru, frekvencie, amplitúdy a jednosmernej zložky
- modifikácie tvaru
- modulácie (AM, FM)
- nízka kvalita časového priebehu !!!

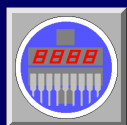
Funkčný generátor

Generátor trojúhelníka a obdélníka

$$f = U_o / (4RCU_t)$$

Funkčný generátor

Funkčný generátor

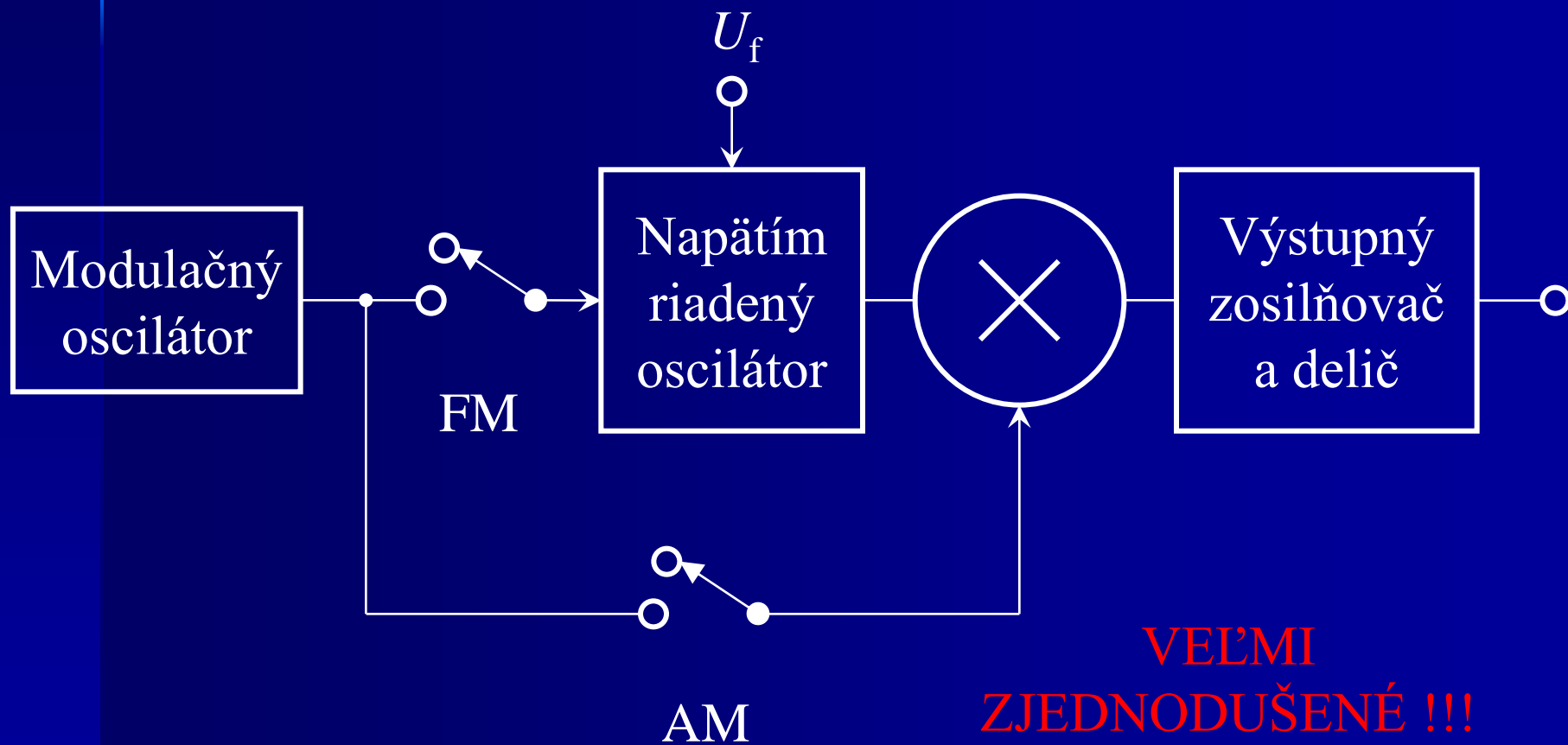
Signálny generátor

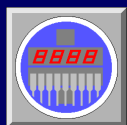
- zdroj testovacieho (meracieho) signálu
- harmonické napätie + modulácie
- malé skreslenie časového priebehu, hoci ...
- definované parametre, presnosť a stabilita
- použitie pri meraní frekvenčných charakteristík zariadení a prenosových ciest
- široký frekvenčný rozsah
- zložité a drahé zariadenia

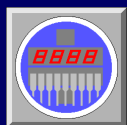
Signálny generátor

Signálny generátor

Signálny generátor

Impulzný generátor

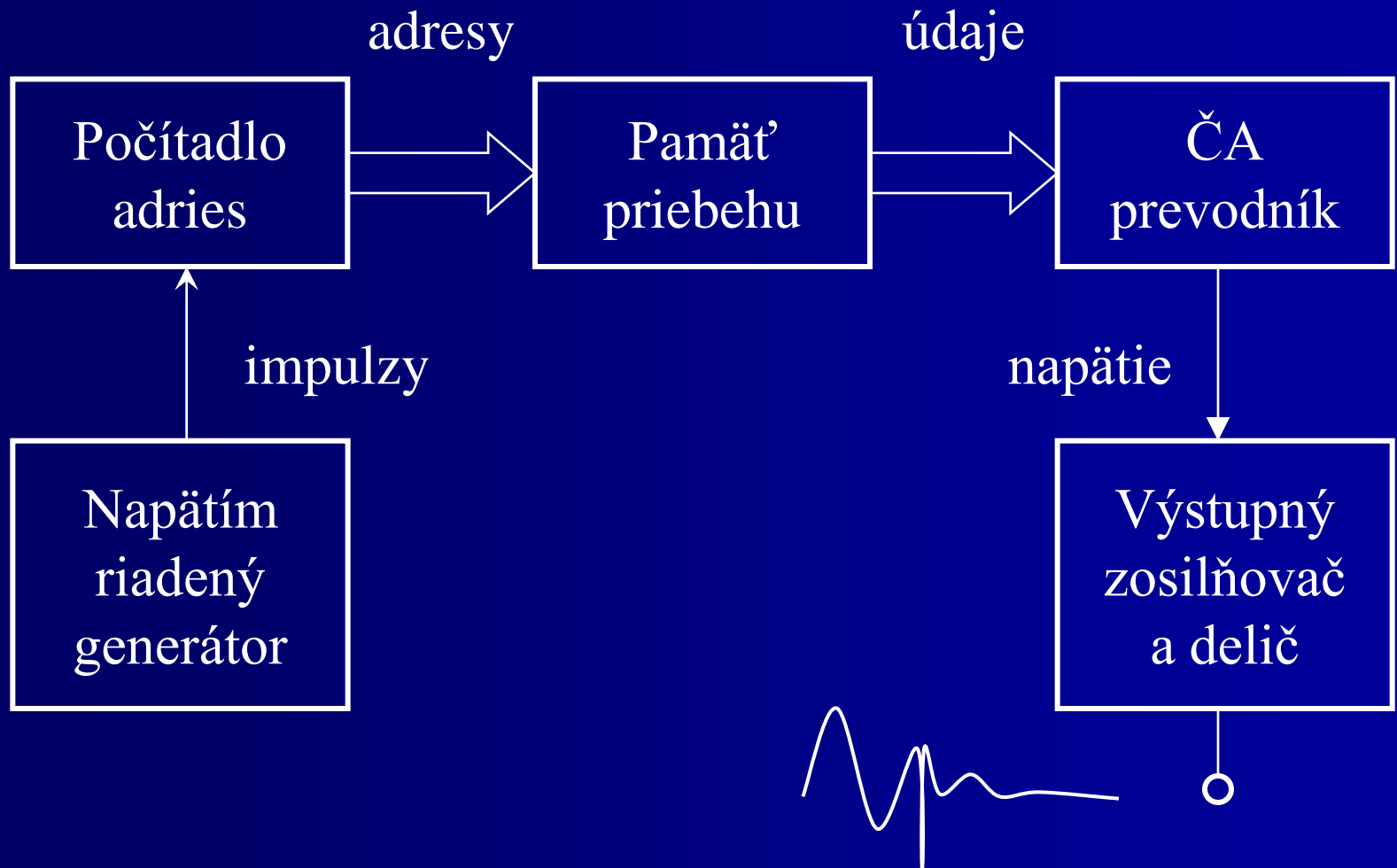
- zdroj obdĺžnikových impulzov
- definované (nastaviteľné) parametre – frekvencia (perióda), šírka, nábežná a dobežná hrana, oneskorenie, logické úrovne
- zaručované parametre – prekmit, doba ustálenia
- široký frekvenčný rozsah
- generovanie súboru alebo postupnosti impulzov

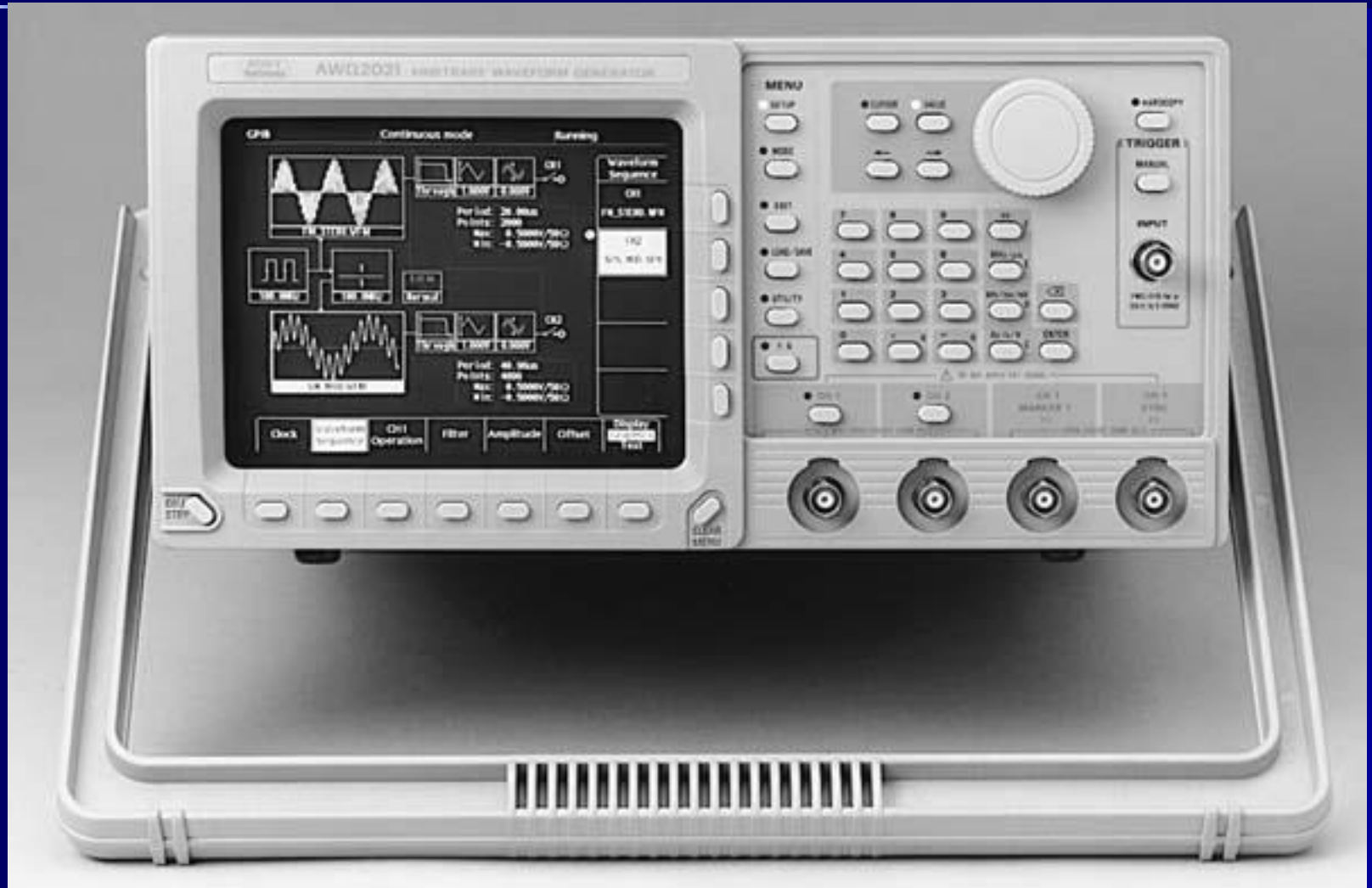
Generátor ľubovoľných priebehov

- Arbitrary Waveform Generator (AWG)
- priebeh generovaný ĆA prevodníkom
- generovanie definovaných prechodných javov, porúch, komplexných signálov
- okamžitá zmena frekvencie (frequency hop)
- rýchlosť ĆA prevodníka a dĺžka pamäte
- výpočet priebehov

Generátor ľubovoľných pribehov

Generátor ľubovoľných priebehov

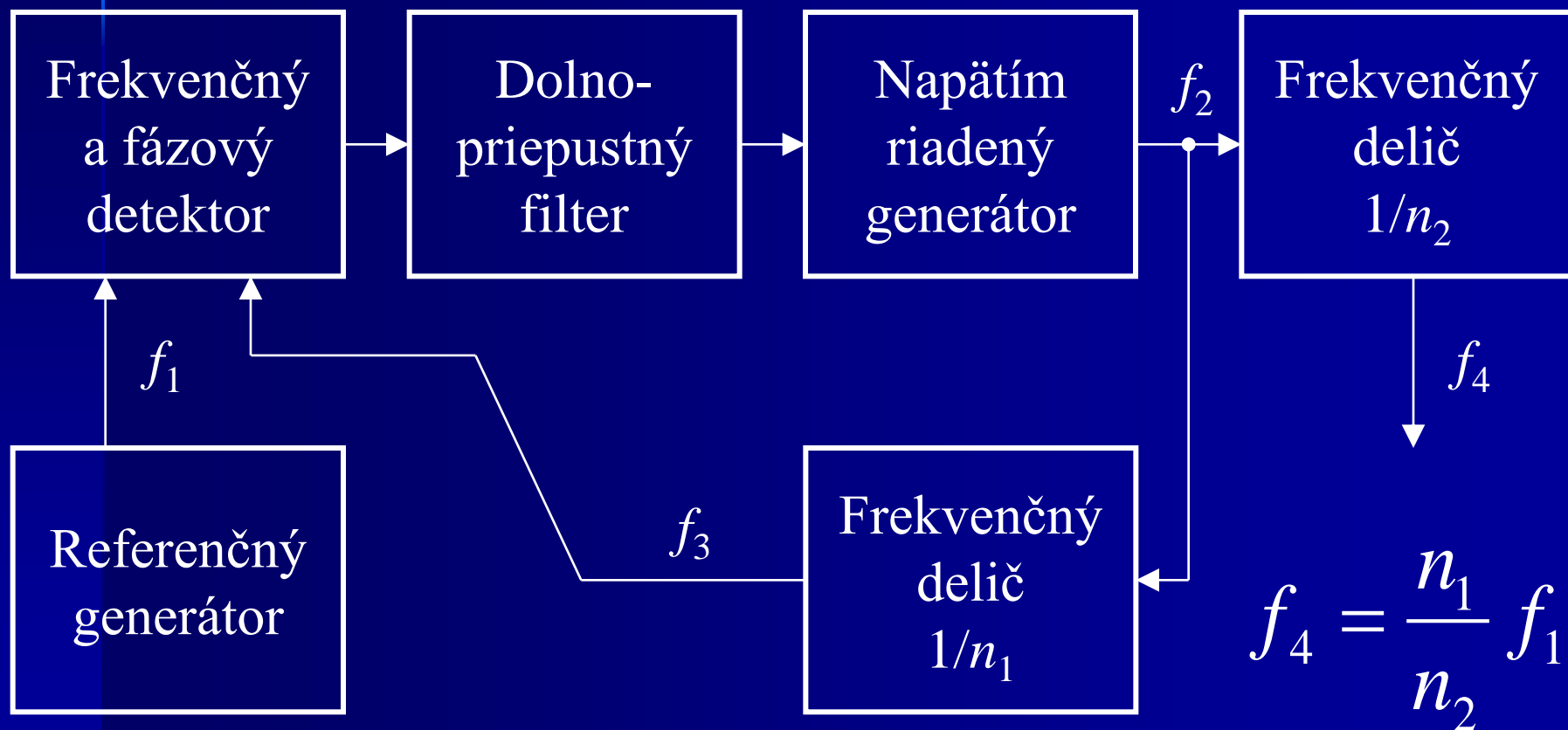
Frekvenčná syntéza

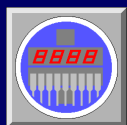
- (AWG)
- generovanie frekvenčnej stupnice z konečného počtu pevných frekvencií
  - priama frekvenčná syntéza
  - nepriama frekvenčná syntéza
- vysoká presnosť a stabilita frekvencie
- číslicové nastavenie frekvencie

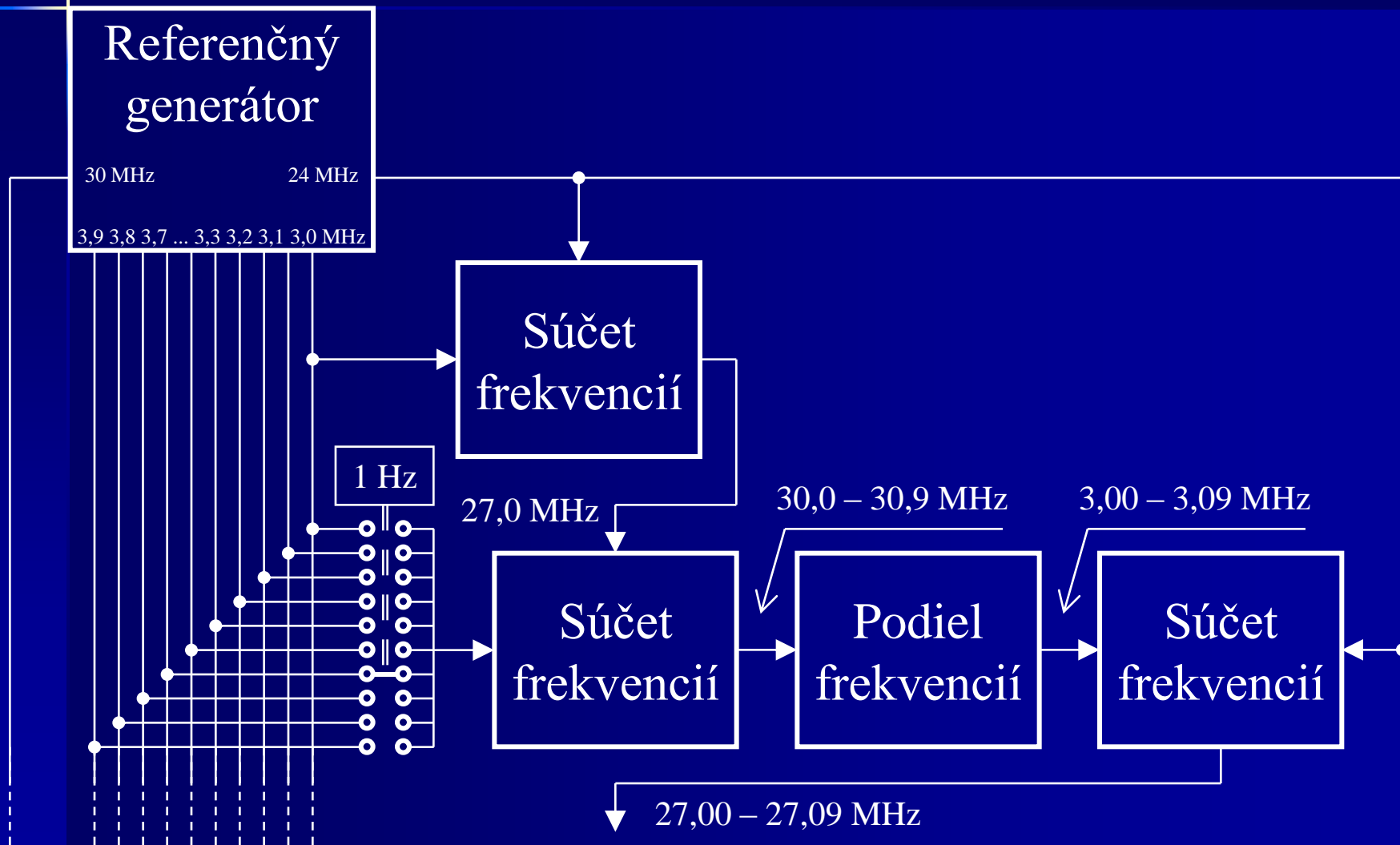

Nepriama frekvenčná syntéza

Priama frekvenčná syntéza

Priama frekvenčná syntéza

